

MYRENE I KYSTHERREDENE I MØRE OG ROMSDAL FYLKE.

Av *Aasulv Løddesøl* og *Oscar Hovde*.

I.

MØRE OG ROMSDAL FYLKE ligger mellom parallellene $61^{\circ} 57'$ og $63^{\circ} 33'$ nord og mellom meridianene $1^{\circ} 12'$ og $5^{\circ} 25'$ vest for Oslo. Fylkets samlede areal er 15,052.19 km². Herav er 396.81 km² ferskvann så fylkets landareal er 14,655,38 km². Fylket består av 3 fogderier, nemlig Nordmøre, Romsdal og Sunnmøre, med henholdsvis 25, 16 og 24 herreder. Fylket har dessuten 3 byer, nemlig Kristiansund i Nordmøre, Molde i Romsdal og Ålesund i Sunnmøre fogderi.

Av fylkets 65 landkommuner har myrselskapet siden 1935 foretatt inventering av myrene i 25 kystherreder. Disse har et samlet landareal av 2024,01 km². Det undersøkte landareal utgjør 13,8 % av fylkets bygder. De undersøkte herreder er forholdsvis tett befolket, idet 55,165 personer eller 43 % av fylkets landsbefolkning på alt 128,839 innbyggere bor her (ref. folketellingen 1930). Det vil i gjennomsnitt si 27,26 personer pr. km², mens fylket i sin helhet har 11,26 og fylkets bygder 8,80 personer pr. km². Befolkningstettheten er størst i Grip, Sandøy og Giske herreder.

Av de undersøkte 25 herreder ligger 14 på øyer, 4 vesentlig på fastlandet og 7 herreder ligger dels på øyer og dels på fastland. Av herredenes samlede areal er ca. 64 % øyer og resten fastland. På øyene bor 44,028 personer. Øyene er derfor tettest befolket med 33,23 personer pr. km².

Den største øy er Smøla med 213,94 km². På Nordmøre har vi dessuten Averøya (160,35 km²) og Fredøya (62,48 km²). I Romsdal er Otterøya og Gossa de største med henholdsvis 76,06 km² og 46,56 km². På Sunnmøre er mange store øyer. Størst er Hareidlandet (174,08 km²), dernest Gurskøy (136,87 km²).

Av fylkets byer ligger to innenfor det undersøkte område, nemlig Kristiansund med 14,645 innbyggere og Ålesund med 18,350 innbyggere. Byenes areal utgjør henholdsvis 8,80 km² og 6,28 km².

Det viktigste kommunikasjonsmiddel i kystherredene er båt, men i de senere år er veinettet bra utbygd og eldre veier utbedret.

Fjellgrunnen*) består vesentlig av gneis og granitt og hører til Norges nordvestre grunnfjellområde, som foruten å omfatte mesteparten av Møre og Romsdal også strekker seg over Sogn og Fjordane og ytre deler av Trøndelagsfylkene. Gneisen gjennomsettes av enkelte granitt-, gabbro- og diorittganger, og på flere steder finnes mindre forekomster av andre bergarter.

*) Amund Helland: Jordbunnen i Romsdals amt. N. G. U. nr. 18 og 19, 1895.

Gneisbergartene er som oftest grå eller rødlige av farve og består av kvarts, rød eller hvit feltspat og glimmer eller hornblende. De er gjerne tydelig lagdelt og gjennomsett av pegmatittganger.

Granittene som opptrer er som regel gammel granitt. Denne blir til dels betegnet som gneisgranitt eller stripet granitt. De største granittområder finnes på Fredøya og øyene omkring Kristiansund. I Romsdal finnes granitt i Hustad og Bud (Myrsteinen). På Sunnmøre finnes gneisgranitt eller stripet granitt på sørøstsiden av Gurskøy og Hareidlandet.

Gabbro og dioritt forekommer i små spredte kupper i de fleste herreder. De største forekomster — foruten på Smøla — er på Grip på Nordmøre og på Sandsøy og Kvamsøy på Sunnmøre. Ved Grip forekommer dessuten sandstein og konglomerat.

Kalkstein eller marmor finnes i ganske betydelig mengde på flere steder. Den største forekomst kan følges fra Visnes i Eide gjennom Visnesfjellet, over Nâsvannet til Nâs og videre gjennom Tverrfjellene til Falstad i Træna. Også nordover kan denne kalkstein følges gjennom Averøya til Engvik i Bremsnes. Andre betydelige forekomster har vi i Borgund herred samt ved Saude i Rovde og på Vågsøya med flere steder i Sande herred.

I Mekknoken på Averøya og i Visnesfjellet i Eide har vært uttatt en del kobberkis, magnetkis og svovelkis, men forekomsten er fattig.

De løse jordlag består for det meste av morenejord, havavleiringer og myrjord.*) Dessuten finnes en del flyvesand og skredjord samt litt steddannet forvittringsjord. Morenejordene er storstenete sand- og grusjorder, som oftest fattige på finpartikler. Det samme er tilfelle med havavleiringene, der som oftest er sterkt utvasket av bølgeslaget (strandgrus). Flyvesand har vi ved Skotten i Hustad og på Vigra med flere steder. Skredjord danner som regel jordsmonnet i bratte lier, og steddannet forvittringsjord finnes i høyere liggende terreng. Meget tydelige terrasser og strandvoller finner vi flere av under den sen-glaciale marine grense.

Den sen-glaciale marine grense ligger lengst ute ved kysten på ca. 25 til 60 m o. h., regnet fra sør mot nord. I de indre kystherreder ligger den høyere.

Myrinventeringer i Møre og Romsdal.

Det norske myrselskap har i årene 1935, 1938 og 1939 drevet myrinventeringer i en rekke kystherreder i Møre og Romsdal fylke. Undersøkelsene er finansiert vesentlig ved hjelp av bidrag fra A/S Norsk Varekrigsforsikrings Fond. Markarbeidet er utført av landmåler Oscar Hovde. Kontrollbefaringer av de fleste større myrstrekninger er

*) K. O. Bjørlykke: Kort oversikt over Møre fylkes geologi. Tidsskrift for Sunnmør historiske lag 1925—26, og H. Kaldhol: Jordbunnen i Fræna, Bud og Hustad. Jordbunnsbeskrivelse nr. 20, 1923.

foretatt av begge forfatterne sammen, først og fremst av Smøla-myrene i 1935, og våren 1938 av alle større myrer i Eide og en del av Kornstad (Nordmøre) samt Hustad, Bud og Fræna (Romsdal). Høsten 1938 ble lignende kontrollbefaringer foretatt i Nord-Aukra og Sør-Aukra herreder. Sommeren 1939 foretok vi sammen kontrollbefaringer av de største myrstrekninger i Vigra, Hareid og Ulstein foruten en del myrer i Borgund og Giske (Sunnmøre). Inventeringen omfatter alle utpregede kystherreder i fylket, i alt 25.

Av myrselskapets funksjonærer har tidligere ingeniør Thaulow foretatt spredte undersøkelser langs denne kyststrekning. Disse undersøkelser hadde utelukkende torvtekniske formål og en del av resultatene er publisert i Meddelelser fra Det norske myrselskap nr. 3, 1904. Notater og analyseresultater er oppbevart i myrselskapets arkiv.

Mer naturvitenskapelige undersøkelser av en rekke myrer langs denne kyststrekning er foretatt av statsgeolog dr. Gunnar Holmsen (N. G. U. nr. 90, 1922). Dessuten finnes beskrivelser av en del myrer herfra i H. Kaldhols arbeide: Jordbunnen i Fræna, Bud og Hustad (Jordbunnsbeskrivelse nr. 20), og i G. E. Stangelands publikasjon: Om torvmyrer i Norge (N. G. U. nr. 24).

Resultatet av myrinventeringene på Smøla med omliggende øyer (herredene Edøy, Bratvær og Hopen) er publisert tidligere (Medd. fra Det norske myrselskap nr. 3, 1936). En kort oversikt over resultatet av inventeringene i 1938 og 1939 vil bli gitt i det følgende.

Kartgrunnlaget for myrinventeringen har vært N. G. O.s originalkopier i mst. 1 : 50,000. På disse kopier er myrene først avsatt, idet myrenes beliggenhet er bestemt vesentlig ved skritting ut fra mest mulig pålitelige punkter samt ved hjelp av kompass og vinkelprisme. Etter disse kopier er utarbeidet nye oversiktskarter i samme målestokk (1 : 50,000). Disse karter, 8 i alt, omfatter følgende 22 herreder og dessuten byene Kristiansund og Ålesund:

Nordmøre, blad I, Grip, Frei og Bremsnes.

» blad II, Kvernes, Kornstad, Gjemnes og Eide.

Romsdal, blad I, Hustad, Bud og Fræna.

» blad II, Nord-Aukra, Sør-Aukra og Sandøy.

Sunnmøre, blad I, Haram og Vigra.

» blad II, Borgund og Giske.

» blad III, Hareid, Ulstein og Herøy.

» blad IV, Rovde og Sande.

Da det vil bli for dyrt å publisere kartene i den utarbeidede målestokk er de her til orientering for leserne gjengitt i mst. 1 : 200,000. Kopier av kartene i den opprinnelige målestokk kan fås ved henvendelse til Det norske myrselskap.

Myrarealet er bestemt dels direkte i marken, dels på kartene ved hjelp av polarplanimeter. Det samlede myrareal i 21 herreder (på Grip finnes ikke myr) utgjør i alt 125,655 dekar eller 7,16 % av landarealet, som i statistikken er oppgitt til 1754,42 km².

Tabell 1.

Sammendrag over myrarealer m. v. i en del kystherreder
i Møre og Romsdal fylke.

Herred	Land- areal i km ²	Folkemengde		Myrareal		Antall dekar myrpr. inn- bygger
		I alt	Pr. km ²	I alt dekar	I%av land- arealet	
1	2	3	4	5	6	7
Grip	0.48	270	562.50	—	—	—
Frei	51.36	1,140	22.20	1,400	2.73	1.23
Bremsnes	117.06	4,454	38.03	4,420	3.78	0.99
Kvernes	33.42	760	22.74	130	0.39	0.17
Kornstad	65.44	1,839	28.10	5,680	8.68	3.09
Gjemnes	46.34	780	16.83	50	0.11	0.06
Eide	131.44	1,650	12.55	11,400	8.67	6.91
Nordmøre	445.54	10,893	24.45	23 080	5.18	2.11
Hustad	117.20	2,102	17.94	30,170	25.74	14.35
Bud	32.14	1,475	45.89	11,820	36.78	8.01
Fræna	215.06	3,056	14.21	18,690	8.69	6.12
Nord-Aukra	64.88	1,838	28.33	12,690	19.56	6.90
Sør-Aukra	86.76	1,473	16.98	1,150	1.33	0.78
Sandøy	16.01	1,355	84.63	4,020	25.11	2.97
Romsdal	532.05	11,299	21.24	78,540	14.76	6.95
Haram	88.67	3,823	43.11	9,010	10.16	2.36
Vigra	19.84	1,157	58.31	2,530	12.75	2.19
Borgund	172.94	8,658	50.07	2,715	1.57	0.31
Giske	20.33	1,988	97.78	170	0.84	0.09
Hareid	89.08	2,572	28.87	2 520	2.83	0.98
Ulstein	86.48	2,477	28.64	2,355	2.72	0.95
Herøy	138.23	5,022	36.33	1,475	1.07	0.29
Rovde	50.24	750	14.93	1,720	3.42	2.29
Sande	111.50	2,582	23.16	1,540	1.38	0.60
Sunnmøre	777.31	29,029	37.35	24,035	3.09	0.83
Sum og gjennomsnitt	1,754.90	51,221	29.19	125,655	7.16	2.45

De enkelte myrer eller myrområder er beskrevet under i alt 263 nr. Beskrivelsen er i forkortet form innført i dertil innrettede protokoller.*) Det er imidlertid mange ting ved beskrivelsene som ikke

*) Jfr. Medd. fra Det norske myrselskap nr. 2, side 85, 1939.

Tabell 2.

Myrarealets fordeling på forskjellige myrtyper.

Herred	Myrtype og areal i dekar				Myrtype og areal i %			
	Mosemyr		Grasmyr	Lyngmyr	Mosemyr		Grasmyr	Lyngmyr
	Lyngrik	Grasrik			Lyngrik	Grasrik		
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Frei	455	250	210	485	32	18	15	35
Bremsnes	2,550	880	405	585	58	20	9	13
Kvernes	—	20	65	45	—	15	50	35
Kornstad	2,840	1,985	285	570	50	35	5	10
Gjemnes	—	—	—	50	—	—	—	100
Eide	7,490	1,780	1,680	450	65	16	15	4
Nordmøre	13,335	4,915	2,645	2,185	57,8	21,3	11,4	9,5
Hustad	18,910	5,290	1,830	4,140	63	17	6	14
Bud	6,650	4,790	180	200	55	41	2	2
Fræna	4,310	5,390	4,210	4,780	23	29	22	26
Nord-Aukra	6,390	300	800	5,200	51	2	6	41
Sør-Aukra	100	70	60	920	9	6	5	80
Sandøy	3,340	110	50	520	83	3	1	13
Romsdal	39,700	15,950	7,130	15,760	50,5	20,4	9,1	20,0
Haram	4,410	1,110	150	3,340	49	12	2	37
Vigra	2,100	—	—	430	83	—	—	17
Borgund	1,090	305	65	1,255	40	11	2	47
Giske	—	85	15	70	—	50	9	41
Hareid	1,150	50	350	970	46	2	14	38
Ulstein	110	100	1,475	670	5	4	63	28
Herøy	450	25	330	670	31	2	22	45
Rovde	550	85	820	265	32	5	48	15
Sande	1,080	165	230	65	70	11	15	4
Sunnmøre	10,940	1,925	3,435	7,735	45,5	8,0	14,3	32,2
Sum og gjennomsnitt	63,975	22,790	13,210	25,680	51,0	18,0	10,5	20,5

lar seg innpasse i et skjema, så de mest fullstendige opplysninger om myrene finner en i notisbøkene.

Høyden over havet er bestemt ved hjelp av aneroidbarometer. Det viser seg at hele ca. 90 % av området myrareal ligger i mindre enn 60 m høyde over havet. Imellom 60 og 100 m ligger

Tabell 3.

Analyser av myrjordprøver

Prøvens nr.	Prøvene tatt	Myrtype	Volumvekt (tørrestoff pr. l) gram	pH-verdi
P. 1	Sør for Nås, Eide	Lyngrik mosemyr	121	3,89
P. 2	Nord for Gåddal, Eide	Lyngrik mosemyr	165	3,97
P. 3	Øst for Gåddal, Eide	Grasmyr	222	4,38
P. 4	På Bollifeltet, Eide	Lyngrik mosemyr	174	3,91
P. 5	Sør for Lyngstad, Eide	Grasrik mosemyr	126	3,92
P. 6	Vest for Ugelstad, Eide	Lyngrik mosemyr	117	4,20
P. 7	Sør for Svanvika, Eide	Lyngrik mosemyr	151	3,97
P. 8	Øst for Nåssetrene, Eide	Grasmyr	217	4,25
P. 9	Sørøst for Sandblåst, Hustad	Lyngmyr	169	3,87
P.10	Sør for Tverrfjell, Hustad	Grasrik mosemyr	144	5,01
P.11	Få T. Kolmanskogs bruk, Hustad	Grasmyr	191	4,01
P.12	På P. Farstads bruk, Hustad	Lyngrik mosemyr	124	3,89
P.13	Øst for Hustadelven, Hustad	Grasrik mosemyr	118	4,08
P.14	På L. Borgestads bruk, Hustad	Lyngrik mosemyr	125	3,84
P.15	På O. Nerlands bruk, Hustad	Lyngmyr	175	4,11
P.16	Sør for Farstad, Hustad	Lyngrik mosemyr	137	4,16
P.17	På J. Hustadremes bruk, Hustad	Lyngrik mosemyr	166	4,08
P.18	Nord for Skarset, Hustad	Lyngmyr	142	3,92
P.19	Øst for Gule, Bud	Lyngrik mosemyr	154	4,06
P.20	Sørvest for Skarset, Bud	Grasrik mosemyr	124	4,20
P.21	Sør for Drammensveien, Fræna	Lyngrik mosemyr	141	4,04
P.22	Ca. 1 km sørvest for Ås, Fræna	Grasmyr	160	4,24
P.23	Ca. 500 m vest for Skjelbreia, Fræna ..	Lyngrik mosemyr	173	4,26
P.24	Ca. 1 km vest for Moen, Fræna	Grasrik mosemyr	155	4,28
P.25	Like sør for Jendem, Fræna	Lyngmyr	212	3,94
P.26	På Skaret, Fræna	Grasmyr	229	4,38
P.27	På Fræneidet, Fræna	Grasmyr	174	4,44
P.28	På Fræneidet, Fræna	Lyngrik mosemyr	155	4,34
P.29	Nordvest for Hoset, Bremsnes	Lyngrik mosemyr	131	4,34
P.30	På M. P. Baes bruk, Bremsnes	Lyngrik mosemyr	100	4,24
P.31	Sør for Helset, Kornstad	Lyngmyr	123	4,16
P.32	Mellom Utem og Folland, Kornstad ..	Lyngrik mosemyr	129	4,44
P.33	Ca. 1 km sørvest for Nyhamn, Nord-Aukra	Lyngmyr	205	4,59
P.34	Nord for Otterhalsen, Nord-Aukra ..	Lyngrik mosemyr	155	4,20
P.35	Ca. 1 km nord for Horrem, Nord-Aukra	Lyngmyr	176	4,31
P.36	Mellom Solem og Riksfjord, Nord-Aukra	Lyngrik mosemyr	146	4,34

fra kystherredene i Møre og Romsdal.

I vannfri jord			Pr. dekar til 20 cm dyp		Merknader		
Aske 0/0	N 0/0	CaO 0/0	N kg	CaO kg	Formuldingsgrad	Dybde m	Under- grunn
3,22	1,74	0,14	457	36	Noenlunde vel formuldet	0,8	Grus
3,64	1,92	0,13	635	43	Vel formuldet	2,0	Grus
13,24	2,08	0,07	922	32	Vel formuldet	0,7	Grus
4,52	2,47	0,07	855	25	Vel formuldet	1,0	Grus
1,98	1,68	0,19	420	47	Noenlunde vel formuldet	2,0	Sand
1,97	1,40	0,22	327	52	Noenlunde vel formuldet	2,2	Grus
2,95	1,81	0,26	565	79	Vel formuldet	1,8	Grus
13,69	2,65	0,02	1,146	10	Vel formuldet	0,4	Grus
10,36	2,12	0,10	716	30	Vel formuldet	0,4	Grus
14,73	2,46	0,70	708	201	Noenlunde vel formuldet	1,0	Sand
5,71	2,06	0,07	789	27	Vel formuldet	0,6	Sand
2,88	1,87	0,12	466	29	Noenlunde vel formuldet	0,7	Grus
2,61	1,91	0,15	451	36	Noenlunde vel formuldet	1,7	Grus
2,36	1,82	0,20	449	50	Noenlunde vel formuldet	1,6	Sand
4,77	2,33	0,21	814	74	Noenlunde vel formuldet	0,7	Grus
2,66	1,84	0,25	504	69	Noenlunde vel formuldet	2,0	Sand
6,24	2,56	0,19	850	63	Vel formuldet	1,4	Grus
2,83	1,56	0,14	444	41	Noenlunde vel formuldet	0,7	Sand
2,29	1,57	0,17	482	53	Vel formuldet	2,0	Grus
2,31	1,72	0,16	425	39	Noenlunde vel formuldet	1,7	Sand
2,55	1,72	0,18	483	50	Noenlunde vel formuldet	1,7	Sand
5,28	2,28	0,60	727	192	Vel formuldet	1,0	Sand
2,68	1,94	0,21	668	71	Vel formuldet	1,0	Grus
2,78	1,88	0,15	584	46	Vel formuldet	1,5	Grus
3,13	1,41	0,23	597	97	Vel formuldet	0,6	Grus
5,12	2,38	0,24	1,087	112	Vel formuldet	0,7	Grus
12,82	2,62	0,06	911	20	Noenlunde vel formuldet	0,5	Grus
3,13	1,61	0,19	501	58	Vel formuldet	1,2	Grus
2,16	1,57	0,18	411	48	Noenlunde vel formuldet	1,5	Grus
2,45	1,51	0,20	304	41	Noenlunde vel formuldet	3,8	Sand
3,02	1,97	0,20	484	49	Noenlunde vel formuldet	0,4	Grus
2,12	1,50	0,18	383	45	Noenlunde vel formuldet	2,0	Grus
21,60	1,83	0,09	751	35	Vel formuldet	0,3	Grus
2,47	0,86	0,28	265	86	Vel formuldet	3,0	Sand
10,27	1,78	0,19	628	67	Vel formuldet	0,3	Sand
2,31	1,06	0,22	308	63	Noenlunde vel formuldet	2,0	Sand

(Tabell 3, forts.)

Analyser av myrjordprøver

Prøvens nr.	Prøve uttatt	Myrtype	Volumvekt (tørrestoff pr. l) gram	pH-verdi
P.37	Ca. 1 km nord for Hjertvik, Nord-Aukra	Lyngrik mosemyr	112	4,13
P.38	Ca. 1 km vest for Huse, Sandøy	Lyngrik mosemyr	120	4,36
P.39	Øst for Breivik, Sandøy	Lyngrik mosemyr	129	4,24
P.40	Vest for Orvik, Sør-Aukra	Lyngmyr	220	4,16
P.41	Like vest for Rørvikvannet, Vigra	Lyngrik mosemyr	125	4,25
P.42	Ca. 300 m nord for Gjøsund, Vigra	Lyngrik mosemyr	114	4,38
P.43	Ca. 1 km øst for Longva, Haram	Lyngrik mosemyr	148	4,20
P.44	Ca. 1/2 km sør for Nogva, Haram	Lyngmyr	177	4,55
P.45	Ca. 1 km vest for Fjørtoft, Haram	Lyngrik mosemyr	124	4,62
P.46	Ca. 1 km øst for Fjørtoft, Haram	Lyngmyr	157	4,50
P.47	Nordøst for Davik, Haram	Lyngrik mosemyr	115	4,37
P.48	Sørligst på Hildremyra, Haram	Lyngmyr	169	4,48
P.49	Midt på Hildremyra, Haram	Lyngrik mosemyr (avtorvet)	181	4,10
P.50	Like øst for Skjelten, Haram	Lyngmyr	152	4,07
P.51	Ca. 1 km øst for Grimstad, Hareid	Lyngrik mosemyr	143	4,04
P.52	Hos Arthur Solheim, Hareid	Lyngmyr	317	4,04
P.53	På Asenmyra, Hareid	Lyngmyr	173	4,00
P.54	Ca. 2 km sør for Rise, Hareid	Lyngmyr	271	4,38
P.55	Nord for Sædalsvannet, Sande	Lyngrik mosemyr	145	4,28
P.56	På Vågsøya, Sande	Grasrik mosemyr	116	4,26
P.57	Ca. 1 km sør for Rese, Rovde	Lyngrik mosemyr	123	4,08
P.58	Like sør for Blindem, Borgund	Lyngrik mosemyr	145	3,90
P.59	Ca. 2 km vest for Toftesund, Borgund	Lyngmyr	174	4,16
P.60	Like nord for Årseth, Borgund	Lyngmyr	185	3,98

bare ca. 2 % og imellom 100 og 200 m ca. 3 %, mens ca. 5 % ligger i mer enn 200 m høyde.

Myrtyper. Myrene innen området har vi henført til 4 myrtyper, nemlig: lyngrik mosemyr, grasrik mosemyr, grasmyr og lyngmyr. Grunnlaget for typebedømmelsen er vegetasjonens sammensetning (jfr. Gunnar Holmsen, N. G. U. nr. 99, 1923). Arealfordelingen mellom myrtypene fremgår av tabell 2. Over halvparten, nemlig 51,7 % av det samlede myrareal er lyngrik mosemyr og 17,3 % er grasrik mosemyr. Bare 10,5 % er grasmyr og 20,5 % er lyngmyr.

Kjemiske analyser. Til støtte for bedømmelsen av myrenes skikkethet for dyrking er uttatt en rekke jordprøver (i alt 60) til kjemisk analyse. Disse dyrkingsprøver er tatt fra det øverste 20 cm lag overensstemmende med den tidligere beskrevne metode

fra kystherredene i Møre og Romsdal.

I vannfri jord			Pr. dekar til 20 cm dyp		Merknader		
Aske %	N %	CaO %	N kg	CaO kg	Formuldingsgrad	Dybde m	Undergrunn
2,14	1,28	0,20	285	44	Noenlunde vel formuldet	2,0	Grus
2,07	1,32	0,21	316	51	Noenlunde vel formuldet	3,0	Sand
2,71	1,42	0,37	365	96	Noenlunde vel formuldet	2,0	Sand
3,6	1,46	0,27	642	118	Vel formuldet	1,0	Sand
3,12	1,46	0,27	365	67	Noenlunde vel formuldet	3,0	Sand
2,26	1,67	0,26	382	58	Noenlunde vel formuldet	2,0	Sand
2,88	1,64	0,26	486	76	Noenlunde vel formuldet	1,0	Sand
15,12	1,71	0,12	603	42	Vel formuldet	0,4	Sand
1,99	1,12	0,31	278	78	Noenlunde vel formuldet	2,0	Grus
4,22	1,52	0,26	476	81	Noenlunde vel formuldet	0,8	Sand
2,37	1,05	0,27	241	61	Noenlunde vel formuldet	1,5	Sand
19,50	1,15	0,20	389	68	Vel formuldet	0,3	Småstein
2,17	1,62	0,16	586	56	Vel formuldet	0,6	Grus
5,10	1,65	0,24	503	72	Noenlunde vel formuldet	1,5	Grus
2,37	1,48	0,21	424	60	Noenlunde vel formuldet	2,3	Sand
3,17	1,87	0,10	1,187	65	Vel formuldet	1,3	Leirgrus
2,78	1,25	0,30	432	102	Vel formuldet	0,8	Grus
9,51	1,91	0,12	1,036	66	Vel formuldet	0,3	Grus
4,02	2,48	0,08	720	24	Noenlunde vel formuldet	1,1	Grus
2,58	1,18	0,14	275	33	Noenlunde vel formuldet	4,0	Sand
2,61	1,50	0,21	370	52	Noenlunde vel formuldet	2,0	Grus
2,19	1,12	0,21	327	61	Noenlunde vel formuldet	1,6	Grus
7,34	2,65	0,05	924	19	Vel formuldet	1,2	Grus
3,29	1,75	0,13	647	48	Vel formuldet	1,5	Grus

for prøvetagning av myr (Medd. fra Det norske myrselskap, nr. 3, 1934). Samtlige analyser, som er utført ved Statens Landbrukskjemiske Kontrollstasjon i Trondheim, er referert i tabell 3. Det er nedenfor gitt et sammendrag av analyseresultatene for de forskjellige myrtyper:

Myrtyper	Volumvekt g	Aske %	Kvelstoff		Kalk		pH-verdien varierer mellom
			%	Pr. dekar til 20 cm dyp, kg.	%	Pr. dekar til 20 cm dyp, kg	
Lyngrik mosemyr (31 prøver)	138	3,03	1,61	444	0,21	58	3,84-4,62
Grasrik mosemyr (6 prøver)	130	4,50	1,80	468	0,25	65	3,92-5,01
Grasmyr (6 prøver)	199	9,31	2,35	935	0,18	72	4,01-4,44
Lyngmyr (17 prøver)	188	7,59	1,76	662	0,18	68	3,87-4,59

Mosemyrenes gjennomsnittstall ligger lavest både når det gjelder volumvekt, aske- og kvelstoffinnhold, mens det for pH-verdien og kalkinnholdet ikke er noen større forskjell sammenlignet med prøvene av de øvrige myrtyper. Lyngrik og grasrik mosemyr viser liten forskjell innbyrdes, dog er aske- og kvelstoffinnholdet noe høyere i prøvene fra de grasrike mosemyrer. Prøvenes reaksjon er sterkt sur.

Grasmyrprøvene har atskillig høyere volumvekt, aske- og kvelstoffinnhold enn mosemyrprøvene, mens kalkinnholdet er praktisk talt det samme. Også disse prøver er sterkt sure.

Lyngmyrprøvene skiller seg ikke særlig ut fra grasmyrprøvene, bortsett fra at aske- og kvelstoffinnholdet er noe lavere i lyngmyrprøvene.

Dybden av myrene og undergrunnens art bestemmes oftest ved å gå parallelle linjer på tvers av myrenes lengderetning og bore med vanlig myrbor med noenlunde bestemte avstander. Avstanden mellom linjene varierer etter myrenes størrelse, terrengforhold, utnyttelsesmuligheter m. v. For dette område har de mest benyttede avstander såvel mellom observasjonslinjer som boringspunkter variert mellom 50 og 100 m. Ofte er observasjonene foretatt i torvgraver, som her er meget alminnelige. Avstanden mellom borepunktene er ikke målt, men oftest skrittet. Myrer med brenntorv er boret atskillig tettere enn dyrkingsmyrer og sentralt beliggende myrer tettere enn myrer som ligger avsides og høyt til fjells. Som minste dybde for å kalles myr er som tidligere brukt 20 cm humuslag. Den største målte dybde er 6 m (borets største lengde), men det er sannsynlig at det flere steder finnes atskillig større dybder. Særlig i Eide, Hustad, Sandøy og Bud finnes dype myrer.

Undergrunnen består mest av grus og sand. Sjeldnere dannes undergrunnen av leirmateriale. I mange tilfelle, særlig nærmest havet, hviler myrene direkte på fjell.

Formuldingen i de øvre lag av myrene er som ved tidligere undersøkelser under markarbeidet gradert i svakt, noenlunde vel og vel formuldet, samt uformuldet når det gjelder helt uomdannet materiale. Til kontroll av denne bestemmelse og delvis til støtte for skjønnet bestemmes volumvekten (gr tørrstoff pr. l) av de uttatte analyseprøver. Volumvekten legges jo dessuten til grunn for beregningen av innholdet av verdistoffer pr. dekar til 20 cm dyp.

Fortorvningen i de dypere lag er bestemt etter von Posts 10-delte skala,^{*)} hvor H_1 betegner friskt og H_{10} fullstendig fortorvet materiale. Som regel tiltar fortorvningen i dybden, men dette er ikke alltid tilfelle. Ofte finnes sterkt fortorvete lag midt i myra med lite cmdannet mose over og under. De høyeste fortorvingsgrader som er notert for torvmasser av noen betydning er H_7 — H_8 . Mosemyrene har

^{*)} Lennart v. Post: Instruktion för kvalitative torvmarksrekonosering. Sveriges Geol. Undersökning. Stockholm 1921.

alltid et lag av lite omdannet mosetorv øverst (H_1-H_3). Derunder er som oftest et overgangslag med H_2-H_3 før en kommer ned i brukbar brenntorv. Grasmyrene og lyngmyrene går derimot mer direkte over fra det øvre delvis formuldete lag til brenntorvlaget under. Særlig lyngmyrene inneholder som regel god brenntorv nesten helt i dagen.*)

Utnyttelsen. Den viktigste utnyttelse av myrene hittil er som brenntorv. Dessuten foregår betydelig myr dyrking, særlig i Hustad, Fræna, Nord-Aukra, Eide og Kornstad herreder. I disse herreder har dels selskapet Ny Jord og dels Møre landbrukselskap kjøpt og utparsellert flere større bureisingsfelter som vesentlig består av myrjord.

Ny Jord hadde ved utgangen av 1939 i alt 9 felter, nemlig:

	Antall bruk	Areal dekar	Dyrket pr. 30. juni 1937, dekar
1. Farstad, Hostad, Hustad	22	3,408	718
2. Nerland »	13	2,959	324
3. Tverrfjell »	11	1,794	105
4. Skarset »	16	2,516	540
5. Myrbostad, Fræna	7	818	420
6. Stavik og Hatle, »	12	3,519	—
7. Horgheim, Nord-Aukra	11	1,672	530
8. Haugland, »	24	3,928	—
9. Gåddalen, Eide	3	650	—
Sum	119	21,264	2,637

Møre landbrukselskap hadde ved utgangen av 1939 8 felter, nemlig:

	Antall bruk	Areal dekar	Dyrket dekar
1. Sødalen, Bremsnes	7	1,850	—
2. Lauvåsen, Kornstad	7	750	—
3. Bollifeltet, Eide	17	4,000	350
4. Halåsfeltet, »	5	491	—
5. Nåsfeltet »	3	408	10
6. Malundmyrene, Hustad	5	450	—
7. Nylandsfeltet, Nord-Aukra	12	2,200	170
8. Sødalen, Sande	8	1,600	—
Sum	64	11,749	530

Dessuten foregår det atskillig bureising også utenom disse større felter. De fleste av disse bruk er likeledes lagt på myr, da det er lite av god udyrket fastmarksjord langs denne kyststrekning. For øvrig

*) Lagdelingen av myrene langs Romsdalskysten er beskrevet av dr. Holmsen (N. G. U. nr. 90, 1922).

Tabell 4.

Myrarealets mulige utnyttelse i kystherredene i Møre og Romsdal.

Herred	Myrareal i dekar					
	I alt	Brenn- torvmyr	Beite (ev. skog)	Dyrkingsmyr		
				I alt	God og noenlunde god	Mindre god og dårlig
Frei	1,400	230	—	1,170	1,170	—
Bremsnes	4,420	1,340	860	2,220	580	1,640
Kvernes	130	50	70	10	10	—
Kornstad	5,680	2,125	1,070	2,485	2,070	415
Gjemnes	50	25	25	—	—	—
Eide	11,400	3,870	110	7,420	3,480	3,940
Nordmøre	23,080	7,640	2,135	13,305	7,310	5,995
Hustad	30,170	9,365	1,200	19,605	7,580	12,025
Bud	11,820	3,100	700	8,020	3,300	4,720
Fræna	18,690	4,690	420	13,580	9,890	3,690
Nord-Aukra . . .	12,690	5,850	530	6,310	1,180	5,130
Sør-Aukra	1,150	305	620	225	115	110
Sandøy	4,020	2,800	130	1,090	—	1,090
Romsdal	78,540	26,110	3,600	48,830	22,065	26,765
Haram	9,010	2,200	2,510	4,300	20	4,280
Vigra	2,530	1,730	—	800	450	350
Borgund	2,715	1,015	500	1,200	270	930
Giske	170	70	—	100	10	90
Hareid	2,520	780	220	1,520	580	940
Ulstein	2,355	720	1,385	250	100	150
Herøy	1,475	665	635	175	35	140
Rovde	1,720	335	785	600	—	600
Sande	1,540	995	200	345	—	345
Sunnmøre	24,035	8,510	6,235	9,290	1,465	7,825
Sum	125,655	42,260	11,970	71,425	30,840	40,585
%	100	33,6	9,5		24,6	32,3

ligger myrene praktisk talt unyttige, bortsett fra det dårlige beite som myrene gir i naturlig tilstand.

Den framtidige utnyttelse av myrene har vi forsøkt å vurdere først og fremst ved å skille ut de myrer som kan eller bør av-

Tabell 5.

Sammendrag vedkommende herredenes brenntorvmyrer.

Herred	Brenntorv-areal dekar	Brenntorv-lagets midlere tykkelse i m	Masse i m ³ (råtorv)			
			I alt	Fordelt etter kvalitet		
				God (H ₇)	Middels (H ₆)	Dårlig (H ₅)
Frei	230	0,9	215,000	55,000	125,000	35,000
Bremsnes	1,340	1,0	1,334,000	447,500	526,500	360,000
Kvernes	50	1,4	70,000	35,000	35,000	—
Kornstad	2,125	1,2	2,580,000	667,500	1,257,500	655,000
Gjemnes	25	1,0	25,000	15,000	10,000	—
Eide	3,870	1,1	4,380,000	1,275,000	1,985,000	1,120,000
Nordmøre	7,640	1,13	8,604,000	2,495,000	3,939,000	2,170,000
Hustad	9,365	1,3	10,890,000	5,000,000	5,590,000	300,000
Bud	3,100	1,4	4,450,000	1,125,000	2,225,000	1,100,000
Fræna	4,690	1,2	5,450,000	2,075,000	2,580,000	795,000
Nord-Aukra	5,850	1,2	7,130,000	2,685,000	3,345,000	1,100,000
Sør-Aukra	305	1,0	300,000	120,000	145,000	35,000
Sandøy	2,800	1,8	4,950,000	1,150,000	2,800,000	1,000,000
Romsdal	26,110	1,27	33,170,000	12,155,000	16,685,000	4,330,000
Haram	2,200	1,1	2,335,000	1,140,000	1,170,000	25,000
Vigra	1,730	1,8	3,195,000	1,095,000	1,100,000	1,000,000
Borgund	1,015	1,1	1,115,000	510,000	500,000	105,000
Giske	70	1,1	79,000	10,000	44,000	25,000
Hareid	780	1,3	1,005,000	290,000	465,000	250,000
Ulstein	720	0,8	590,000	160,000	260,000	170,000
Herøy	665	1,1	737,000	240,000	402,000	95,000
Rovde	335	0,9	329,000	75,000	189,000	65,000
Sande	995	1,2	1,238,000	310,000	678,000	250,000
Sunnmøre	8,510	1,25	10,623,000	3,830,000	4,808,000	1,985,000
Sum	42,260	1,24	52,397,000	18,480,000	25,432,000	8,485,000

torves (tabell 4). Dette vil si myrer som inneholder brenntorv og er av så stor dybde at en del av torvlaget kan fjernes uten skade for eventuell senere kultur. Brenntorvarealet utgjør 42,260 dekar eller temmelig nøyaktig en tredjedel av hele myrarealet. Dernest er utskilt de myrarealer som på grunn av topografiske og andre forhold neppe vil kunne utnyttes til annet enn beite (eventuelt skog). Dette areal

22 MYRENE I KYSTHERREDENE I MØRE OG ROMSDAL FYLKE

Tabell 6. Analyser av brenntorvprøver fra en del kystherreder i Møre og Romsdal fylke.

Prøver fra	Prøvens nr.	Volumvekt	Sammenholdsgrad	Aske i vannfri torv %	Brennverdi i kalorier	
					I vannfri torv	I torv med 25 % vann
Prøver uttatt i 1938 og 1939						
Svanvikmyrene, Eide	B. 1	925	1	2,54	5,250	3,563
Gåddalsmyrene, Eide	B. 2	794	1	2,39	5,642	3,857
Skåttemsmyra, Hustad	B. 3	797	1,5	10,71	5,138	3,498
Hustadmyrene, Hustad	B. 4	1,060	1	1,49	5,306	3,602
Farstadmyrene, Hustad	B. 5	1,093	1	2,09	5,782	3,961
Gulemyrene, Bud	B. 6	637	1,5	2,14	5,362	3,644
Åsmyra, Fræna	B. 7	1,154	1	9,04	5,558	3,809
Myr v. f. Nyhamn, Nord-Aukra	B. 8	978	1	2,62	5,222	3,542
Myr n. f. Hjertvik, Nord-Aukra	B. 9	1,153	1	2,37	5,432	3,699
Husemyrene, Sandøy	B. 10	1,021	1	4,31	5,530	3,777
Myr s. f. Roald, Vigra	B. 11	1,200	1	2,62	5,698	3,899
Fjørtoftnesset, Haram	B. 12	1,084	1	3,85	5,852	4,017
Grimstadmyra, Hareid	B. 13	1,037	1,5	1,63	5,236	3,550
Hovdenmyrene, Hareid	B. 14	995	1,5	2,40	5,614	3,835
Vågsøya, Sande	B. 15	1,056	1,5	2,19	5,572	3,803
Stokkemyrene, Borgund	B. 16	862	1,5	3,10	5,656	3,868
Middeltall av 16 prøver		990		3,43	5,491	3,745
Eldre brenntorvanalyser (etter Thaulow)						
Prestmyra, Frei		—	—	2,89	5,287	3,591
Drepartjernmyra, Bremsnes		492	1,5	2,43	5,556	3,792
Kvernhustjernmyra, Bremsnes		512	1,5	4,79	5,403	3,682
Svanvikmyra, Eide				2,09	5,201	3,525
— " — "				16,52	4,715	3,193
Myrer ved Hustad, Hustad				2,47	5,404	3,678
Myrer i Bud, Bud				1,89	5,313	3,608
Brøsmesteinsmyra, Nord-Aukra				2,04	5,420	3,689
Measteinsmyra, Nord-Aukra				2,70	5,373	3,655
Kisthaugmyra, Nord-Aukra				7,62	5,180	3,522
Harøy torvfabrikk, Sandøy				3,44	5,468	3,728
— " — "				4,36	5,304	3,607
— " — "				21,78	4,456	3,011
— " — "				3,70	5,727	3,923
Nordre Harøy, Sandøy				3,25	5,385	3,666
Myrer på Vigra, Vigra				6,15	5,219	3,547
Middeltall av 16 prøver				5,51	5,276	3,590
Middeltall av alle 32 prøver				4,47	5,384	3,668

utgjør 11,970 dekar. Tilbake blir da 71,425 dekar, hvorav vel 30,000 dekar er bedømt som god eller noenlunde god dyrkingsmyr.

Brenntorvmyrene innen området utgjør 42,260 dekar med ca. 52,4 millioner m³ råtorv (tabell 5). Herav er ca. 18,5 millioner m³ av meget god kvalitet (H₁ og bedre) og 25,4 millioner m³ er middels god torv. Når vi har tatt med i tabellen så dårlig brenntorv som H₃, da kommer det av at torv av denne kvalitet oftest ligger over bedre torv og derfor vil bli nytta.

I tabell 6 er referert en del analyser av brenntorvprøver. Disse viser gjennomsnittlig høy volumvekt, god sammenholdsgrad og lavt askeinnhold samt tilfredsstillende brennverdi.

Strørtorvmyrer er det lite av innen dette område. Det uformuldetete moselag i mosemyrene er sjelden 1 m tykt. Hvor strørtorv finnes vil den oftest kunne nyttes i forbindelse med stikking av den underliggende brenntorv.

Eiendomsforholdene er notert for så vidt offentlig eller privat eie angår. Den vesentligste del av myrene ligger på private hender.

Myrene er sterkt påheftet bruksrettigheter såvel til brenntorv som beite. Dessuten forekommer ofte bruksretter til molddak. Disse uheldige eiendomsforhold bevirker at det ofte foregår skadelig avtorving av myrene. Særlig slem er det i Bremsnes, Haram, Herøy og Sande herreder.

Under merknader er notert myrenes topografiske forhold (helling), overflateforhold (tuer), kanaliserings- og avgrøftingsforhold, innhold av røtter, stubber m. m.

Kalksand finnes det ikke nevneverdig av på land på denne kyststrekning. Derimot finnes store masser på grunt vann, særlig utenfor Romsdals- og Nordmørskysten. Sanden tas opp ved spesielt innrettede graveapparater og brukes i stor utstrekning til jordforbedringsmiddel.

Vi skal i det etterfølgende, fogderivis, ganske kort omtale myrene innen hvert enkelt herred og herunder nevne særskilt de større myrfelter. Mer detaljerte opplysninger kan fås ved henvendelse til myrselskapet.

I. Myrene i kystherredene på Nordmøre.

På Nordmøre er i 1938 og 1939 undersøkt 7 herreder, nemlig: Grip, Frei, Bremsnes, Kvernes, Kornstad, Gjemnes og Eide med et samlet landareal av 445,54 km² og 23,080 dekar myr. Myrarealet utgjør således bare 5,18 % av landarealet. Hvis vi imidlertid tar med de tidligere beskrevne herreder Edøy, Bratvær og Hopen, som også er kystherreder på Nordmøre, får vi 91,580 dekar myr på 914,65 km², som tilsvarer 10,01 % av landarealet.

Myrarealets fordeling mellom de forskjellige myrtyper er omtrent slik (Edøy, Bratvær og Hopen ikke medregnet):

Lyngrik mosemyr	13,335	dekar eller	57,8	%
Grasrik mosemyr	4,915	»	»	21,3
Grasmyr	2,645	»	»	11,4
Lyngmyr	2,185	»	»	9,5

Av myrarealet er hele 7,640 dekar (33,1 %) brenntorvmyr med ca. 8,6 millioner m³ råtorv. Av det øvrige areal er ca. 13,300 dekar skikket for dyrking og over halvparten herav er noenlunde god dyrkingsmyr.

Grip herred har ikke myr i det hele tatt og blir derfor ikke nærmere omtalt her.

1. Myrene i Frei herred.

Frei herred (kart: Nordmøre, blad I) har et landareal av 51,36 km² og omfatter østre og søre delen av Fredøya, vestre halvpart av Aspøya samt flere småøyer. Herredets myrareal, 1400 dekar, ligger på Fredøya. Av det samlede myrareal er 32 % lyngrik mosemyr, 13 % grasrik mosemyr, 15 % grasmyr og 35 % lyngmyr. All myr ligger i mindre enn 100 m h. o. h. og over 90 % i mindre enn 60 m. Myrene er beskrevet under 6 felter, hvorav 3 er mindre enn 50 dekar. Brenntorvarealet utgjør 230 dekar med 215,000 m³ råtorv (tabell 7). De gjenværende 1170 dekar er karakterisert som god til noenlunde god dyrkingsmyr.

Det største felt ligger like nord for prestegården på Frei og tilhører staten. Her er i alt ca. 950 dekar nesten sammenhengende myr foruten en del fastmarksjord imellom og omkring myrpartiene. Landskapet er her flatt og jevnt og noe skogkledd (furu). Nesten halvparten av myrarealet er lyngmyr. Sørligst er dog en del grasmyr og lengst nord og vest lyngrik mosemyr. Myrene er mest alminnelig fra

Tabell 7. Oversikt over brenntorvmyrer i Frei herred.

Myras navn eller beliggenhet	Myrer med brenntorv		Gjennomsnittsdybde i m	Brenntorvlagets midlere tykkelse i m	Masse i m ³ råtorv	Undergrunn	Fortorvingsgrad etter v. Post
	Totalareal, dekar	Brenntorvareal, dekar					
Nord for Frei	950	50	1,0	0,5	25,000	Sand	H 6
Sør for Kvalvåg	40	30	2,0	1,0	30,000	Grus	H 6—7
Øst for Ånes	10	10	1,5	1,0	10,000	Sand	H 5—6
Øst for Reinsvik	270	50	1,5	1,0	50,000	Grus	H 5—7
Sør for Bolgvannet	115	80	2,0	1,0	80,000	Grus	H 5—7
Mellom Flatset og Most	15	10	2,5	2,0	20,000	Grus	H 6—7
Sum		230			215,000		

TEGNFORKLARING

- Lyngrik mosemyr
- Gråsrisk mosemyr
- Gråsmyr
- Lyngmyr
- Mørener
- Fjellgrunn
- Annét areal

KART

OVER
KYSTHERREDENE PÅ

NORDMØRE

MØRE OG RØMSDAL FYLKE

BLAD I

Utarbeidet etter N.G.D.'s kart
og egne undersøkelser.
Av landmåler Osc. Havde.

1938

Målestokk 1:200 000

TUSTNA

BRATVÆR

G r i p - h ø l e n

Flathårshollene

Grip

Kvitingen

Klakken

GRIP

Mohalmen

Inngrip

Havnfjorden

KRISTIANSUND

KIRKELANDET SKORPA

Brusvik

Glasvik

Dale

NORLANDET

Omfund

Bergvik

Ånes

BREMSNES

Engeløya

Lervik

Orøy

Hamsøy

Tjernøy

Langøya

Hendøya

Torøy

Flatset

Fjelsei

Mosel

Ha

Storvannet

Strøm

Kriarvik

Steinsvik

Frønevåg

Borvik

Våkenstad

Bjørshol

Bremsnes

Vadsteinsvik

Bolg-

vannet

INNLANDET

Freidøya

Most

Flatset

Frei

ASPØYA

Frei

Frei

Frei

Frei

Frei

Frei

Frei

Frei

Frei

Frei

Frei

Frei

Frei

Frei

Frei

Frei

Frei

Frei

Frei

Frei

KORNSTAD

Å V E R Ø Y A

KVERNES

GJEMNES

BERGS ØYA

Del Norske Myrselskaps

1938

STRAUMNES

MØRE

$\frac{1}{2}$ til 1 m dype, nordligst er noe dypere myr og her er en del brenntorv. Grasmyra og lyngmyra er noenlunde vel til vel formuldet og kan karakteriseres som noenlunde god til god dyrkingsmyr, mens mosemyra helst bør avtorves før dyrking. Undergrunnen består av sand.

Litt lengere nord ligger en flat, lyngrik mosemyr med noen mindre grasmyrpartier. Den har tuet overflate og er noenlunde vel formuldet. Dybden er oftest 2 til 3 m og undergrunnen består av grus og sand. En del er grøftet. Myra inneholder ca. 1 m brenntorvlag på $\frac{2}{3}$ av arealet. Myra er full av stubber.

Vest for Anes er flere, vesentlig grasrike mosemyrer med opp til 2—3 m dybde til grus eller bergundergrunn. En mindre del av arealet inneholder bra brenntorv. Det øverste myrlag er noenlunde vel formuldet og er noenlunde god dyrkingsjord, men sterkt oppdelt av bergknauser.

Sør for Kvalvåg samt mellom Flatsset og Møst er noen små, men gode brenntorvmyrer.

2. Myrene i Bremsnes herred.

Bremsnes herred (kart: Nordmøre, blad I) har et landareal av 117,06 km² og består av nordvestre delen av Fredøya, største delen av Nordlandet, den nordlige del av Averøya samt en rekke mindre øyer og holmer.

Myrarealet utgjør 4420 dekar og ligger vesentlig på Averøya. Av det samlede myrareal er 58 % lyngrik mosemyr, 20 % grasrik mosemyr, 9 % grasmyr og 13 % lyngmyr.

All myr ligger i mindre enn 100 m h. o. h. og 80 % i mindre enn 30 m. Myrene er beskrevet under i alt 13 felter, hvorav 5 er større og 8 mindre enn 100 dekar. Feltene består som oftest av en masse småmyrer.

Brenntorvarealet utgjør 1340 dekar med 1,334,000 m³ råtorv (tabell 3). Av de gjenværende 3080 dekar er ca. 600 dekar karakterisert som noenlunde god dyrkingsmyr.

Det største felt innen herredet ligger vest for gårdene Hoset og Flatsset og begrenses vestover av herredsgrensen mot Kornstad. Terrenget er her sterkt kupert med bergkoller og myrstrenger imellom. Det samlede myrareal er 2800 dekar, herav er $\frac{7}{10}$ lyngrik mosemyr. For øvrig finnes alle ovennevnte myrtyper representert. Langs bergpartiene er som regel lyngmyr og en mindre del på nordsiden av Langedalen er nærmest grasmyr. Dette parti er grunt og heller sterkt mot sør. For øvrig er myrene omkring 1 à 2 m dype, vest for Hoset opp til 4 m. Myroverflaten er tuet (gråmose), men overflatelaget er som regel noenlunde vel formuldet. Hvor myrene er grunnest er som regel brukbar brenntorv allerede under et spastikk. På de flate og dype myrer er ofte over 1 m lite omdannet mose (H²—H¹) over brenntorvlaget. Undergrunnen består av sand eller grus. Ofte

Tabell 8. Oversikt over brenntorvmyrer i Bremsnes herred.

Myras navn eller beliggenhet	Myrer med brenn- torv		Gjennom- snitts- dybde i m	Brenn- torvlagets midlere tykkelse i m	Masse i m ³ råtorv	Undergrunn	Fortorvings- grad etter v. Post
	Total- areal, dekar	Brenn- torvareal, dekar					
Omkring Reinsvikvannet	25	10	1,5	0,5	5,000	Grus	H 6—7
Sør for Bolgvannet	25	20	1,5	1,0	20,000	Grus	H 6—7
Øst for Lervik	200	100	1,8	1,3	130,000	Grus	H 6—7
Omkring Strøm	100	30	1,5	1,0	30,000	Grus	H 6—7
Vest for Stensvik	10	10	2,0	1,0	10,000	Leirgrus	H 6
Sør for Storvannet	50	40	1,5	1,0	40,000	Grus	H 6—7
Ved Sørvik	40	30	1,5	0,8	24,000	Grus	H 6
Sør for Vebenstad	380	100	1,5	0,5	50,000	Sand	H 5—6
Sør og øst for Hol	140	50	2,0	1,5	75,000	Leirgrus	H 5—7
På Hendøya	80	50	1,5	1,0	50,000	Grus	H 5—7
Vest for Hoset og Flatset	2,800	900	1,8	1,0	900,000	Grus	H 5—7
Sum		1,340			1,334,000		

er det dog grunt til berget, og lengst nord ligger myrene like på fjellet. Myrene inneholder en masse stubber, særlig ved bunnen. Foruten at det her finnes store masser brenntorv vil en del av arealet (grasmyr og lyngmyr) kunne dyrkes før avtorving. Men den lyngrike mosemyr er mindre god dyrkingsmyr.

På sør- og vestsiden av Hosetvannet ligger ca. 600 dekar sammenhengende myrer i svak nord- eller østhelling. Dette er vesentlig lyngrik mosemyr med tuet overflate. Noen bekkesig har dog dannet et par smale grasmyrstrenger. Det øvre lag er oftest noenlunde vel formuldet, men under er det en del omdannet mosemyrtorv (H₂—H₃), men sjelden brukbar brenntorv. Dybden er mest alminnelig mellom 3 og 4 m, undergrunnen består av sand. Her er anlagt 3 bureisingsbruk.

Sør for Vebenstad ligger en flat grasrik mosemyr med grasmyrpartier langs elva som går midt etter myra. Hele myra er ca. 400 dekar stor. Den har jevn overflate og er svakt til noenlunde vel formuldet øverst og inneholder en del brukbar brenntorv ved bunnen. Dybden er opp til ca. 3 m, men oftest fra 1 til 2 m. Undergrunnen består av sand. Det er nå tilstått statsbidrag til regulering av elva for utnyttelse av myra som tilskotsjord for de omkringliggende bruk.

Øst for Lervik er en god brenntorvmyr. Omkring Fransvåg er flere små grasmyrpartier med gode dyrkingsmuligheter. Her finnes også en del brenntorv.

De andre partier innen herredet er ganske små og blir oftest avtorvet alt for sterkt.

Tabell 9. *Oversikt over brenntorvmyrer i Kvernes herred.*

Myras navn eller beliggenhet	Myrer med brenn- torv		Gjennom- snitts- dybde i m	Brenn- torvlagets midlere tykkelse i m	Masse i m ³ (råtorv)	Undergrunn	Fortorvings- grad etter v. Post
	Total- areal, dekar	Brenn- torvareal, dekar					
I Bådalen	30	20	1,5	1,0	20,000	Sand	H 6—7
Nord for Hoset	20	5	2,5	2,0	10,000	Grus	H 6 7
Like ved Hoset	10	5	2,5	2,0	10,000	Grus	H 6 7
Vest for Strand	50	10	2,0	1,5	15,000	Grus	H 6—7
Sør for Kjørsvik	20	10	2,0	1,5	15,000	Sand	H 6—7
Sum		50			70000		

3. *Myrene i Kvernes herred.*

Kvernes herred (kart: Nordmøre, blad II) har et landareal av 33,42 km² og ligger på sørøstsiden av Averøya. Herredets myrareal utgjør bare ca. 130 dekar og ligger for en stor del oppå fjellet. Av myrarealet er 50 % grasmyr, 35 % lyngmyr og 15 % grasrik mosemyr. Mesteparten er brenntorvmyrer, idet ca. 50 dekar inneholder omkring 70,000 m³ råtorv (tabell 9). Da myrene oftest ligger høyt (opp til 250 m o. h.) er de best skikket til beite, men noen småmyrer i Bådalen og sør for Kjørsvik vil bli bra dyrkingsmyrer etter at brenntorven er tatt bort.

4. *Myrene i Kornstad herred.*

Kornstad herred (kart: Nordmøre, blad II) har et landareal av 65,44 km² og består av sørvestdelen av Averøya, en del av fastlandet sør og vest for Vevang samt flere småøyer og holmer. Myrarealet utgjør 5680 dekar. Herav ligger ca. 4800 dekar på Averøya og resten på fastlandet.

Av det samlede myrareal er 50 % lyngrik mosemyr, 35 % grasrik mosemyr, 10 % lyngmyr og bare 5 % grasmyr. Over 80 % av myrene ligger i mindre enn 30 m høyde over havet, men det vesentligste av grasmyrarealet ligger i over 150 m høyde.

Her er beskrevet 14 felter og herav er 10 over 100 dekar, men bare et er over 1000 dekar. Arealet av brenntorvmyrer utgjør 2125 dekar og brenntorvmassen er beregnet til 2,580,000 m³ råtorv (tabell 10). Av det gjenværende areal ligger vel 1000 dekar slik til at det vanskelig kan utnyttes til annet enn beite, resten er vesentlig noenlunde god dyrkingsmyr.

På Averøya finnes de største myrer mellom Utem og Folland. Her er over 3000 dekar myr, omtrent likt fordelt mellom lyngrik og grasrik mosemyr, men med mange bergknauser imellom, særlig

Tabell 10.

Oversikt over brenntorvmyrer i Kornstad herred.

Myras navn eller beliggenhet	Myrer med brenn- torv		Gjennom- snitts- dybde i m	Brenn- torvlagets midlere tykkelse i m	Masse i m ³ (råtorv)	Undergrunn	Fortorvings- grad etter v. Post
	Total- areal, dekar	Brenn- torvareal, dekar					
Sør for Helset	180	20	2,0	1,5	30,000	Leirgrus	H 6—7
Mellom Tovik og Hjertvik	80	30	1,5	1,0	30,000	Grus	H 6
Mellom Hjertvik og Utem	470	200	1,5	1,0	200,000	Grus	H 6
Sør for Utem	2,350	450	1,5	1,0	450,000	Grus	H 5—6
Flågmyra	900	800	2,5	1,5	1,200,000	Aur	H 5—7
Sør for Kårvåg	20	10	1,5	1,0	10,000	Sand	H 6
Øst for Kårvåg	60	15	1,5	1,0	15,000	Grus	H 6
Nordøst for Kårvåg	360	100	1,5	1,0	100,000	Sand	H 5—7
Vest for Vevang	140	100	1,5	1,0	100,000	Sand	H 6
Nord for Gaustad	430	200	2,0	1,5	300,000	Grus	H 6—7
Nord for Gaustadvågen . .	90	50	1,0	0,5	25,000	Grus	H 6—7
Vest for Gautvik	250	150	1,3	0,8	120,000	Sand	H 6—7
Sum		2,125			2,580,000		

lengst sør og vest. Den østlige del (Flågmyra) er grasrik mosemyr med flat og jevn overflate, men sumpig. Av det øvrige areal er et parti sørligst og en myrstrekning langs Utemselva jevn grasrik mosemyr. Det øverste lag av myrene er svakt formuldet og moselaget er ofte over 1 m tykt. På enkelte partier er brukbar strøtorv. Dybden er oftest omkring 2 m, på Flågmyra opp til vel 3 m. Undergrunnen består for det meste av grus, på Flågmyra fast sand (aur). Under moselaget inneholder særlig Flågmyra bra brenntorv i et lag av ca. 1.5 m tykkelse. Brenntorven er nesten fri for stubber og myra ville egne seg bra for maskinell drift.

En stor del av myrene sørøst for Utemselve (Lauvåsen) er innkjøpt av Møre landbrukselskap og utparsellert til 7 bruk. Her er anlagt ny vei og gravet mange kanaler. Dette er den beste del av myrområdet, da myra her er noenlunde vel formuldet.

Fra dette felt og vestover til Hjertvik og Tovik er det sterkt kupert fjellandskap med en del dårlig skog (furu). Her er flere ganske små myrflekker med et samlet areal av ca. 500 dekar, vesentlig lyngrik mosemyr og lyngmyr. Lyngmyra er ganske grunn, mens mosemyra er opptil 2 m dyp med en masse stubber. Her finnes brukbar brenntorv.

Omkring Kårvåg finnes en rekke mindre myrer av forskjellige typer med et samlet areal av vel 400 dekar. Myrene er noenlunde

Tabell 11. *Oversikt over brenntorvmyrer i Gjemnes herred.*

Myras navn eller beliggenhet	Myrer med brenn- torv		Gjennom- snitts- dybde i m	Brenn- torvlagets midlere tykkelse i m	Masse i m ³ (råtorv)	Undergrunn	Fortorvings- grad etter v. Post
	Total- areal, dekar	Brenn- torvareal, dekar					
Øst for Søvik	20	10	1,5	1,0	10,000	Grus	H 6—7
Øst for Skjerset	30	15	1,5	1,0	15,000	Grus	H 6—7
Sum		25			25,000		

vel formuldet og har oftest liten dybde til grus eller fjellundergrunn. Den sterke oppdeling av myrene gjør at de er lite skikket som dyrkingsjord.

Sør for Helset består jordsmonnet vesentlig av lyngmark på steinet leirgrus med små flekker lyngmyr og litt lyngrik mosemyr. Overflaten er tuet (lyng), men myrene er noenlunde vel formuldet. Lyngmyra er bare opp til ca. $\frac{1}{2}$ m dyp, og mosemyra er oftest ca. 2 m. Under et spastikk er god brenntorv og mange tar torv her. Her er allerede anlagt 5—6 bureisingsbruk og ved senking av Helset-vannet ville både mere torvland og dyrkingsjord bli nyttbar.

På fastlandet er ca. 900 dekar myr innen Kornstad herred. Mesteparten er lyngrik mosemyr. Dette er gode brenntorvmyrer med tilsammen ca. $\frac{1}{2}$ million m³ råtorv, men de er lite skikket for dyrking.

5. *Myrene i Gjemnes herred.*

Gjemnes herred (kart: Nordmøre, blad II) har et landareal av 46,34 km² og består av halvøya mellom Batnfjorden og Kvernesfjorden samt Bergsøya.

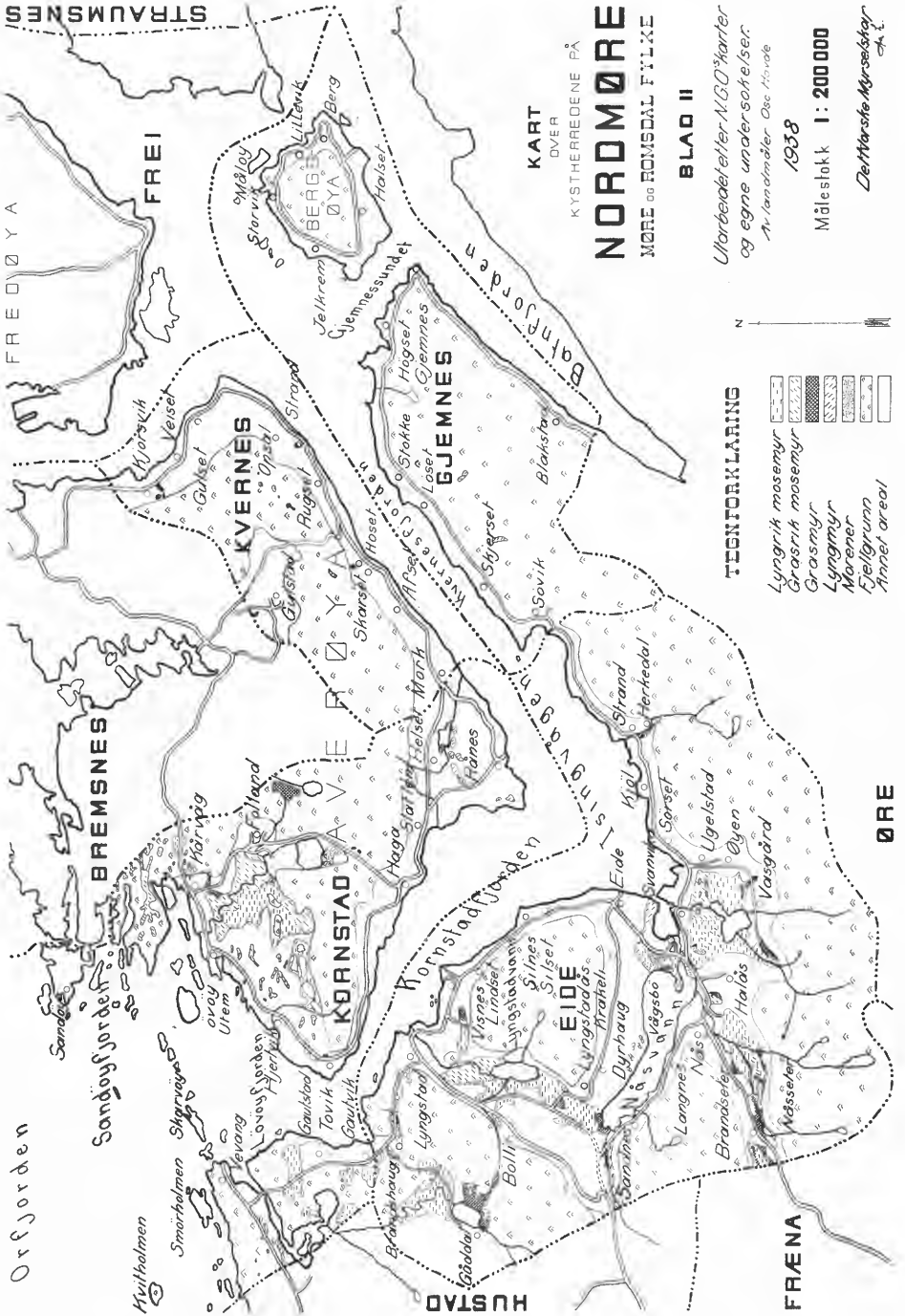
Herredets myrareal er bare ca. 50 dekar og ligger på fjellet i 200 til 300 m h. o. h. Det er flere små lyngmyrer med ca. 25,000 m³ brenntorv (tabell 11) under gårdene Søvik og Skjerset.

6. *Myrene i Eide herred.*

Eide herred (kart: Nordmøre, blad II) har et landareal av 131,44 km² og ligger på fastlandet sør og vest for Isingvågen og Kornstadfjorden.

Herredets myrareal utgjør 11,400 dekar, som fordeler seg med 65 % på lyngrik mosemyr, 13 % på grasrik mosemyr, 15 % på grasmyr og 4 % på lyngmyr.

Myrene ligger samlet i 19 felter, hvorav 15 er større enn 100 dekar, herav er 6 større enn 1000 dekar. Av arealet ligger omtrent $\frac{1}{3}$ i over 100 m h. o. h., men mesteparten ligger i 10 til 50 m h. o. h. Arealet av brenntorvmyr utgjør nesten 4000 dekar med ca. 4,380,000 m³

FREDØYA

STRAUMSNES

FREI

BREMSNES

KVERNES

GJERNES

KORNSTAD

EIDE

FRÆNA

HUSTAD

KART
OVER
KYSTHERREDENE PÅ
NORDMØRE
MØRE OG RØMSDAL FYLKE

BLAD II

Utbredelse for *AGO*-arter
og egne undersørelser.
A. Landmåler Ose, 1938

Målestokk 1 : 200 000

De Norske Myreskifter
A. I.

TEGNTORKLARING

- Lyngrik mosemyr
- Grassrik mosemyr
- Lyngmyr
- Mørene
- Tjellgrunn
- Annet areal

ØRE

Tabell 12. *Oversikt over brenntorvmyrer i Eide herred.*

Myras navn eller beliggenhet	Myrer med brenn- torv		Gjennom- snitts- dybde i m	Brenn- torvlagets midlere tykkelse i m	Masse i m ³ (råtorv)	Undergrunn	Fortorvings- grad etter v. Post
	Total- areal, dekar	Brenn- torvareal, dekar					
Nord for Brandshaug . .	60	40	2,0	1,5	60,000	Grus	H 6
Mellom Brandshaug og Lyngstad	190	90	1,5	1,0	90,000	Grus	H 6—7
Sørvest for Brandshaug .	170	60	1,0	0,5	30,000		
Gåddalen, nordligst . . .	1,300	400	2,0	1,5	600,000	Sand	H 6—7
Mellom Gåddal og Bolli .	40	10	2,0	1,0	10,000	Sand	H 6—7
Vest for Sandnes	270	80	1,5	1,0	80,000	Sand	H 6—7
Bollimyrene	1,400	100	1,5	1,0	100,000	Grus	H 6—7
Sør for Lyngstad	1,070	800	2,0	1,0	800,000	Grus	H 5—6
Visnesmyrene	230	150	2,0	1,5	240,000	Sand	H 6—7
Sør for Dyrhaug	100	20	1,5	1,0	20,000	Grus	H 6
Mellom Eide og Vågsbøen	680	50	1,5	1,0	50,000	Grus	H 6
Mellom Halås og Nås . .	130	40	1,5	1,0	40,000	Sand	H 5—6
Sør for Nås og Brandseter	1,920	500	2,0	1,5	750,000	Grus	H 5—7
Øst for Halås	1,710	800	1,5	1,0	800,000	Grus	H 5—7
Sør for Svanvik	1,250	700	1,5	1,0	700,000	Grus	H 5—7
Strandmyrene	80	20	1,0	0,5	10,000	Grus	H 6
Sum	10,600	3,870			4,380,000		

råtorv (tabell 12). Vel 7000 dekar er skikket for dyrking, men omtrent halvparten herav er mindre god dyrkingsmyr. Møre landbruksselskap har 3 bureisingsfelter i herredet. Disse har et samlet areal av 4899 dekar, hvorav ca. 360 dekar er dyrket. Det er opprettet 25 nye bruk på feltene.

Mellom Svanvika, Øyen og Halås er et sammenhengende myrområde på nesten 3000 dekar, hvorav $\frac{3}{4}$ er lyngrik mosemyr med enkelte grasmyrflekker. Myrene ligger i 10 til ca. 50 m h. o. h. og heller for det meste svakt inn mot midtpartiet (Vasgårdvatnet) og lengst nordvest mot Vågsbøen. På det vestlige parti av myrene og særlig på de mange små morener innen feltet, vokser en del skog, vesentlig furu. Myroverflaten er oftest meget ujevn, idet ca. 1 m dype erosjonsfurer («løker») deler opp myrene. På de laveste partier nærmest elva og vannet er dog noe jevnere overflate, her er det grasrik mosemyr. Denne er svakt eller noenlunde vel formuldet, mens den lyngrike mosemyr er noe bedre formuldet. Dybden varierer mellom 20 cm og ca. 4 m (sørvest for omstreiferhjemmet i Svanvika). Den mest alminnelige dybde er dog 1,5 til 2 m. Undergrunnen be-

står av grus, ofte med stor stein. I myrene finnes en masse furustubber, mest i den lyngrike mosemyr. På myrene stikkes litt brenntorv, men ellers brukes de bare som beite. De inneholder store masser brenntorv, nemlig ca. 1,5 millioner m³ råtorv. Dette er mindre god dyrkingsmyr som vil kreve store planeringsarbeider, men den gunstige beliggenhet gjør at myrene vil få betydning som dyrkingsland etter hvert som brenntorven nyttes.

Ved østenden av Nås vannet ligger ca. 700 dekar vesentlig lyngrik mosemyr og lyngmyr. Dette er mindre god dyrkingsmyr, men den ligger så godt til at den bør forbedres til kulturbeiter, da beitene for Eide- og Krakaligårdene er meget dårlige.

Sør for Nås og Brandseter danner landskapet en bred flatbunnet dal med elv langs midten. Sidene skråner jevnt oppover mot bratte lier på begge sider. Her finnes over 2000 dekar myr, hvorav vel halvparten er lyngrik mosemyr (den østlige del). På nordsiden av dalen ligger gårdene Nås og Brandseter, som eier det meste av myrene. Høyden over havet er fra 20 til 80 m. Myrene er for en stor del skogkledde, vesentlig med mindre veksterlig furu. Iblant er små grusrabber.

Den vestlige del nærmest Nåssetrene består for det meste av grunn grasmyr med enkelte lyngtuer. Noen mindre partier langs elva er lyngrik og grasrik mosemyr. Grasmyra er bare opp til vel 1/2 m dyp, mens mosemyra oftest er over 1 m. Grasmyra er oftest vel formuldet. Den østlige del av dalen — nærmest Halås — består for det meste av noenlunde vel formuldet lyngrik mosemyr med småfuru og meget lyng. Langs bekker er flere smale grasmyrpartier. Dybden er oftest ca. 1 m eller mindre. Ved de mange små tjern er dybden opp til 5—6 m. Undergrunnen består mest av steinet grus. På de dypeste partier finnes gytje og leirslam. Myrene inneholder 3/4 million m³ råtorv, oftest av god kvalitet. Møre landbruksselskap har to felter her (Halåsfeltet og Nåsfeltet). Det vesentlige av myrarealet er noenlunde god dyrkingsjord.

Mellom Nås vann og Lyngstadvann ligger ca. 1400 dekar myr (Bollifeltet). Høyden over havet er fra 30—70 m. Terrenget er jevnt men heller svakt mot sør og øst. Myrene består mest av lyngrik mosemyr, delvis bevokset med furu og med små partier grasmyr langs bekkesig og på de laveste partier. Øverste myrlag er noenlunde vel til vel formuldet og myr dybden er oftest omkring 1 m, men dybder opp til 2 m finnes på enkelte partier. Undergrunnen består av grus, ofte med stor stein. Torven har som regel høy fortorvingsgrad (H_e—H_r), så myrene inneholder betydelige brenntorvmasser. Myrene er ofte sterkt tuet og inneholder en masse fururøtter, så de er tunge å dyrke. Dette er for øvrig kalkfattige myrer, med med et bra kvelstoffinnhold. Møre landbruksselskap kjøpte et større felt her allerede i 1930 og har siden utvidet dette ved ytterligere kjøp. Hele bureisingsfeltet utgjør nå i alt 4000 dekar, hvor det er anlagt 15 bruk.

Nord for Lyngstadvannet og så godt som i sammenheng med Bollifeltet er vel 1000 dekar myr, hvorav $\frac{2}{3}$ er grasrik mosemyr og den vestlige tredjedel er lyngrik mosemyr. Myra heller svakt inn mot midten (elva) og har ofte sterkt tuet overflate (gråmosetuer). Den er svakt til noenlunde vel formuldet i det øvre lag, moselaget er ofte $\frac{1}{2}$ m eller mer. Dybden av myra er mest alminnelig ca. 2 m, men lengst vest ofte mindre. Undergrunnen består av sand på de laveste partier, men for øvrig mest av grus. Nesten overalt er brukbar brenntorv under moselaget, men torven er oftest dårlig (H₅—H₆). En del er brukbar strøtorv.

Visnesmyra er vel 200 dekar, hvorav største delen er god brenntorvmyr som utnyttes rasjonelt. Den er oftest 2—3 m dyp og har sand- eller leirundergrunn. Det skal nå tas en kanal her med avløp mot Visnes. Derved vil en del av myra (østre ende) kunne dyrkes og kanalen vil også få betydning for brenntorvdriften.

I Gåddalen finnes vel 2000 dekar myr hvorav $\frac{3}{4}$, beliggende nord for Gåddalsvannet, er vesentlig lyngmyr, og det øvrige areal, øst og sør for Gåddalsvannet, er hovedsakelig grasmyr med enkelte lyngmyrflekker. Gåddalen strekker seg fra Gautvik over til Bolli og myrene ligger i 100 til vel 200 m h. o. h.

Myrene nord for Gåddalsvannet ligger i en bred dal med sterkt hellende sider og flat bunn. Overflatetorven er noenlunde vel, eller ofte vel formuldet, dybden er på storparten av arealet fra 1 til 2 m, midt på den sørlige del målt opp til 4 m. Undergrunnen består av sand og slam på de laveste partier og grus og stein høyere oppe i dalsidene. Dette myrparti inneholder over $\frac{1}{2}$ million m³ god brenntorv, men er mindre god dyrkingsjord.

Øst og sør for Gåddalsvannet heller myrene sterkt mot vest og nord. Myrene har også her en del gråmosetuer, men vegetasjonen er rik og halvgrasartene utgjør en større del av plantebestanden. Her er matjordlaget vel formuldet, har høy volumvekt og stort aske- og kvelstoffinnhold, men kalkinnholdet er lavt. Dybden er oftest ca. $\frac{1}{2}$ m eller mindre, så her finnes det ikke brenntorv av betydning. Dette er imidlertid bedre dyrkingsmyr enn partiet nord for Gåddalsvannet. Ny Jord har nettopp kjøpt et lite felt her.

De andre myrene innen herredet, i alt ca. 900 dekar, ligger mer spredt og oftest nær gårdene, så de tjener vesentlig som brenntorvmyrer og blir ofte dyrket etter hvert som de avtorves.

(Forts.)